

EU:n tekstiilijätestrategia ja kansallinen lainsäädäntö - tavoitteet ja käytäntö

KOKOEKO-seminaari 5.9.2023

Sirje Stén

Esityksen sisältö

1. EU:n tekstiilistrategia

- Tavoitteet
- Jätedirektiivin muutosehdotus –annettu 5.7.2023

2. Jätelainsäädännön nykyiset vaatimukset

- Kierrätystavoitteet
- Erilliskeräysvelvoitteet ja niistä poikkeaminen
- Tekstiilijätteen erilliskeräys yrityksissä ja kotitalouksissa

EU:n tekstiilistrategia

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

26.10.2022

Kiertotalouspaketti I ja kiertotalouspaketti II (2022)

Circular economy package I (julkaistiin 30.3.2022)

- Kestävien tuotteiden aloite
 - Ekosuunnitteludirektiivin muutos (TEM)
 - **Kestäviä ja kiertotalouteen perustuvia tekstiilejä koskeva EU:n strategia (YM)**
- Rakennustuoteasetuksen uudistaminen (YM)
- Kuluttajien vaikutusmahdollisuuksien lisääminen vihreässä siirtymässä –vihreät väittämät (OM)

Circular Economy Package II (julkaistiin 30.11.2022)

- Suuntaviivat biopohjaisille, biohajoaville ja kompostoituville muoveille (YM)
- Pakkaus- ja pakkausjätedirektiivin uudistaminen (YM)

Tekstiilistrategia

Visio 2030:

Kaikki EU-markkinoilla olevat tekstiilituotteet ovat

- kestäviä, korjattavia, uudelleenkäytettäviä, kierrätettäviä;
- valmistettu suurelta osin kierrätyskuiduista ja sosiaalisesti vastuullisesti;
- eivätkä sisällä haitallisia aineita.

Toimeenpano mm. jätedirektiivin muutoksella (uudelleenkäyttö ja tuottajavastuu), ekodesign-direktiivin muutoksella (sekoitevelvoite), vihreät väittämät –aloite (ympäristöväittämien oikeellisuus), korjausaloite

Jätedirektiivin muutosehdotus

- Direktiivimuutosehdotus annettiin 5.7.2023. Suomenkielistä käännöstä ei vielä ole.
<https://ym.fi/-/euroopan-komissiolta-lainsaadantoehdotus-elintarvike-ja-tekstiilialan-ymparistovaikutusten-vahentamiseksi>

Neuvotteluprosessin etenemisestä ei ole tällä hetkellä aikataulua.

Neuvotteluprosessiin voi kulua aikaa puolesta vuodesta kahteen vuoteen.

Ehdotuksen tarkoitus ja tavoitteet

- Tekstiilijätettä koskevan ehdotuksen tavoitteena on parantaa tekstiilien jätehuoltoa jätehierarkian mukaisesti. Etusijalle asetetaan jätteiden syntymisen ehkäisy, tekstiilien uudelleenkäyttö ja siihen valmistelu sekä kierrätys (erityisesti kuidusta kuiduksi).
- Lisäksi pannaan täytäntöön saastuttaja maksaa –periaate ottamalla käyttöön tekstiilien laajennettu tuottajavastuu.
- Tekstiileille ehdotetun laajennetun tuottajavastuun tarkoituksena on varmistaa korkeatasoinen ympäristön - ja terveydensuojelu sekä luoda markkinat uudelleenkäytölle, uudelleenkäytön valmistelulle ja kierrätykselle, erityisesti kuidusta-kuiduksi tapahtuvalle kierrätykselle ja lajittelulle.
- Lisäksi tarkoituksena on kannustaa tuottajia suunnittelemaan tuotteensa kiertotalousperiaatteiden mukaisesti.
- Tavoitteena on myös käytettyjen tekstiilien sekä tekstiilijätteiden vapaan liikkuvuuden varmistaminen sisämarkkinoilla.

Keskeiset ehdotukset

- Jäsenvaltioiden tulisi ottaa käyttöön kotitalouksien tekstiilituotteiden, vaatteiden, asusteiden ja jalkineiden laajennettu tuottajavastuujärjestelmä 30 kuukauden kuluessa direktiivin hyväksymisestä.
- Tuottajalla tarkoitettaisiin tekstiili- ja jalkine tuotteiden valmistajaa, maahantuoja ja jakelijaa, mukaan lukien etäkauppa. Tuottajana ei pidettäisi käytettyjen tekstiilien tai jalkineiden kauppiaita sekä käytetyistä tuotteista tai jätteistä valmistettujen uusien tuotteiden kauppiaita. Tuottajavastuun ulkopuolelle jäisivät myös pienet, alle kymmenen henkilöä työllistävät yritykset, joiden vuotuinen liikevaihto on enintään kaksi miljoonaa euroa.

Tekstiileille laajennettu tuottajavastuu

- Koskisi kotitalouksien tekstiili- ja jalkinetuotteita (tulliluokkien mukaan määriteltyjä)
- Tuottajia ovat valmistajat ja maahantuojat (osin jakelijat). Ei kuitenkaan yritykset, jotka työllistävät alle kymmenen henkilöä ja joiden vuotuinen liikevaihto ja taseen loppusumma on enintään 2 miljoonaa euroa. Tuottajina ei myöskään pidettäisi mittatilaustuotteita valmistavia mikroyrityksiä.
- Tuottajien olisi vastattava seuraavien toimien kustannuksista:
 - käytettyjen sekä jätteenä kerättyjen tekstiili - ja jalkinetuotteiden keräys ja sen jälkeinen jätehuolto ,
 - yhteiseen keräysjärjestelmään kuuluvien sosiaalisten yritysten ja muiden kuin jätealan toimijoiden (uudelleenkäyttötoimijat) tuottaman tekstiilijätteen keräys, kuljetus ja käsittely,
 - sekajätteen koostumustutkimukset viiden vuoden välein, tiedottaminen, raportointi, TKI-toiminnan tukeminen
- Tuottajien olisi rahoitettava kustannukset niiden tuotteiden osalta, jotka on asetettu saataviksi markkinoille jäsenvaltioiden alueella direktiivin muutoksen voimaantulon jälkeen.

Tekstiilien erilliskeräysjärjestelmä

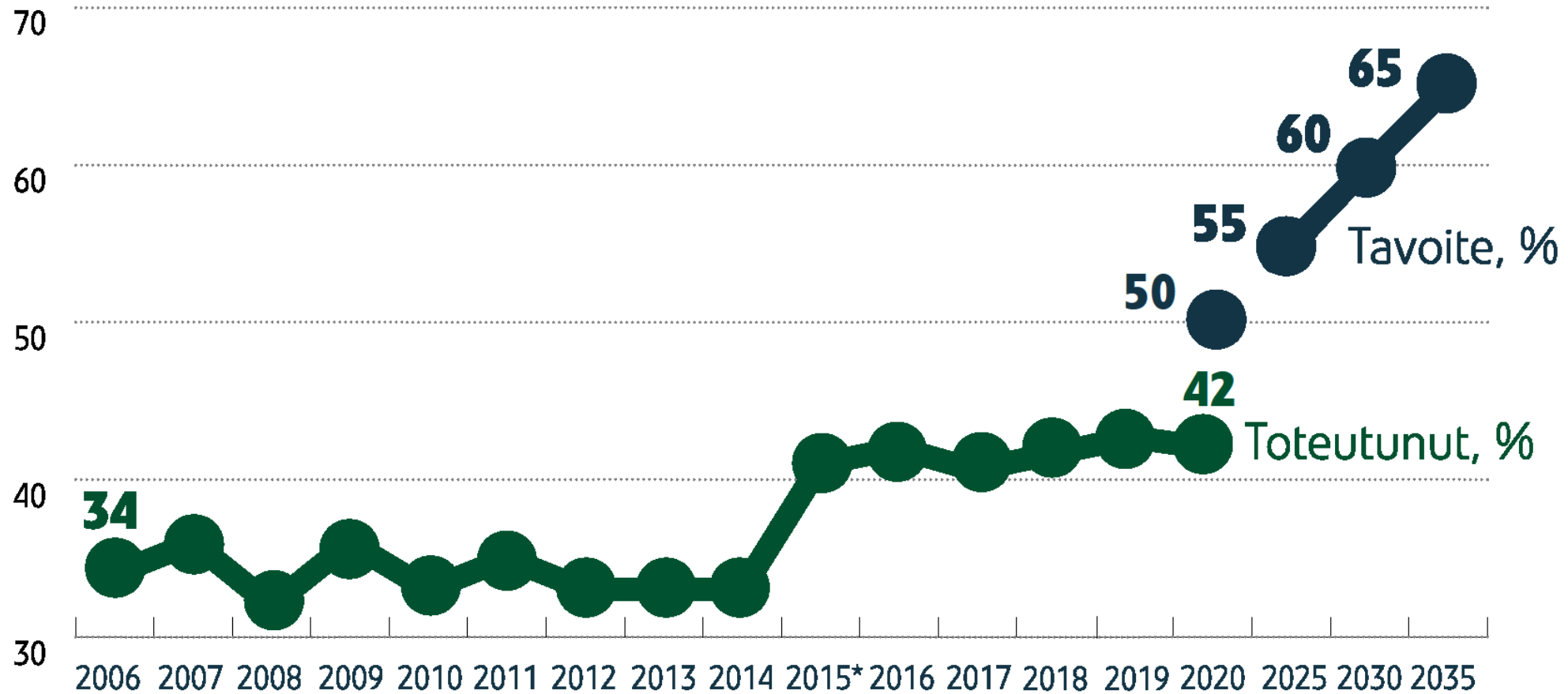
- Tuottajayhteisöjen tulisi järjestää koko jäsenvaltion kattava erilliskeräysjärjestelmä.
- Erilliskerättyjä käytettyjä tekstiilejä ja jalkineita pidettäisiin keräyksen yhteydessä jätteinä. Keräyspisteisiin ei kuitenkaan sovellettaisi jätepuitedirektiivin rekisteröinti- tai lupavaatimuksia.
- Keräysjärjestelmän tulisi koostua tuottajien keräyspisteistä sekä vapaaehtoisista keräyspisteistä. Keräysjärjestelmän tulisi kattaa koko jäsenvaltion alue. Sosiaalisilla yrityksillä olisi oikeus ylläpitää omia erilliskeräyspisteitään ja niitä tulisi kohdella yhdenvertaisesti tai suosituimmuuskohtelulla erilliskeräyskeräyspisteiden sijoittelussa.
- Erilliskerättyä tekstiilijätettä tulee lajitella sen varmistamiseksi, että ne käsitellään jätehierarkian mukaisesti. Ehdotus sisältää yksityiskohtaiset vaatimukset lajittelun toteuttamiseksi.
- Uudelleenkäyttöön tarkoitettujen lajittelu - ja hyödyntämistoimien lopputulos tulisi täyttää jätepuitedirektiivissä esitetyt perusteet, joiden täytyessä tekstiilejä ei enää pidettäisi jätteenä.

Suomen jätelainsäädäntö ja erilliskeräys

Yhdyskuntajätteen kierrätysaste ja tavoitteet

*Kuitupakkausten tilastointimenetelmään tehtiin muutos.

LÄHDE: TILASTOKESKUS JA VALTSU-SEURANTA

Tilastokeskuksen jätetilasto 2021:

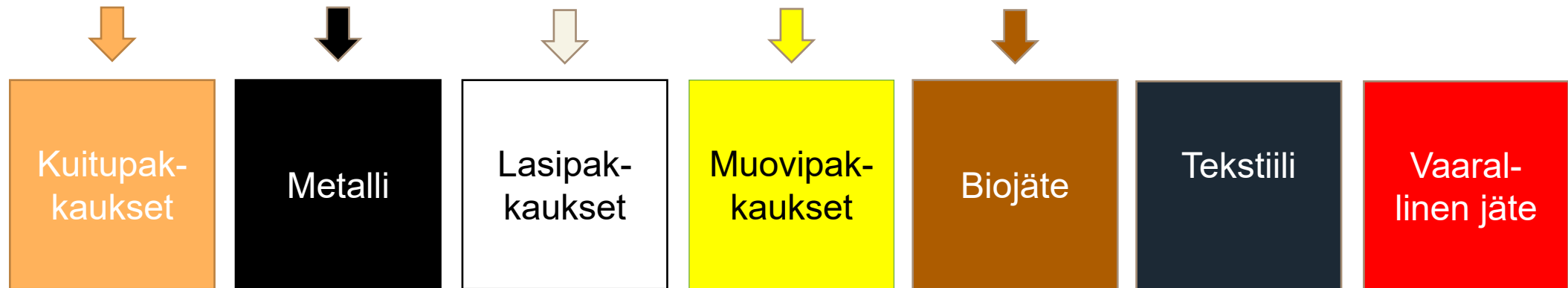
- yhdyskuntajätteen määrä samalla tasolla kuin 2020, kierrätysaste 37 %

Erilliskeräysvelvoitteet kotitalouksissa

Kaikissa 5 huoneiston asuinkiinteistöissä taajamassa kerättävä

Aluekeräys

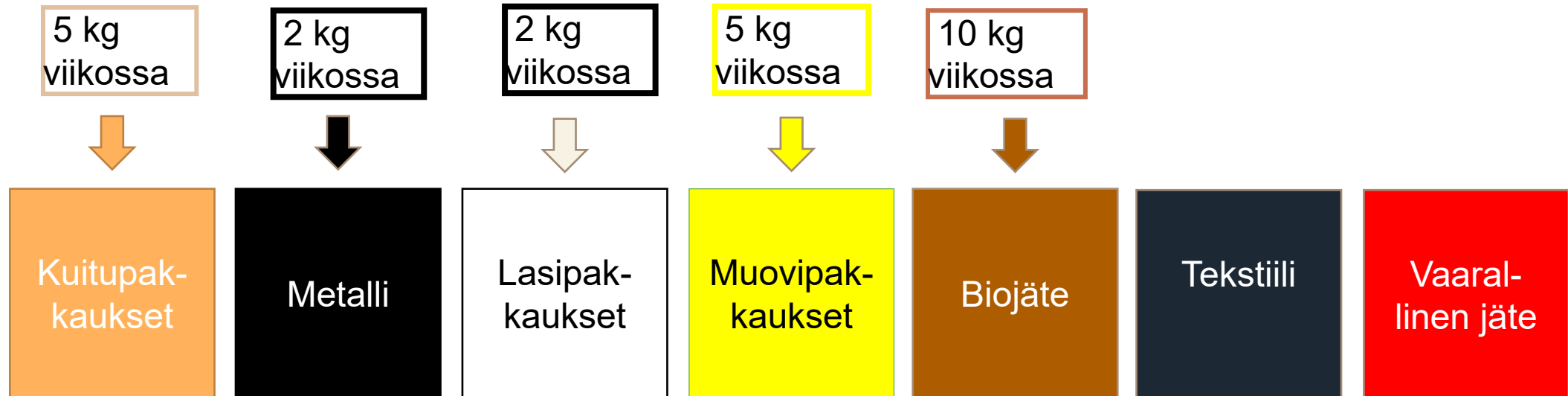
2024 kesällä
taajamien
kaikissa asuin-
kiinteistöissä

Paperi

Kuntien järjestettävä muu kuin pakkausmuovi-, paperi-, kartonkipakkaus-, lasipakkaus- ja metallijäte, puutarha- ja puustojäte, tekstiilijäte ja suurikokoiset käytöstä poistetut esineet.

Erilliskeräysvelvoitteet yrityksissä

Jätteen haltijan on järjestettävä taajamassa tai asema- tai yleiskaavoitetulla palvelu-, matkailu- tai työpaikka-alueella sijaitsevalta kiinteistöltä yhdyskuntajätteen erilliskeräys vähintään seuraavasti:

Paperi

Mahdollisuuksien mukaan muu kuin edellä tarkoitettu muovi-, paperi-, kartonki-, lasi- ja metallijäte, puutarha- ja puustojäte, tekstiilijäte ja suurikokoiset käytöstä poistetut esineet. Siirtymäaika mennyt jo 1.7.2022.

Tekstiilijätteen erilliskeräys

- Kaikessa toiminnassa on mahdollisuuksien mukaan noudatettava *etusijajärjestystä (JL 8§)*
- Lajiltaan ja laadultaan erilaiset jätteet on kerättävä toisistaan erillään, eikä niitä saa sekoittaa muihin jätteisiin tai materiaaleihin. (JL 15 §)
- Kunnan/kunnallisen jätelaitoksen tulee järjestää tekstiilin erilliskeräys asukkaille
 - Ei tarvitse olla maksuton, eikä kiinteistökohtainen
- Yritysten tulee lajitella tekstiilijäte mahdollisuuksien mukaan
 - Huom. POP-jätteiden kierrätyskielto, palonsuojatut tekstiilijätteet sekajätteeseen

Poikkeaminen erilliskeräysvelvollisuudesta

- Jätteen erilliskeräysvelvollisuudesta voidaan poiketa vain, jos jokin seuraavista edellytyksistä täyttyy:
- 1) erilaisten jätteen yhteiskeräys ei heikennä niiden laatua eikä vähennä mahdollisuuksia valmistella ne uudelleenkäyttöön, kierrättää ne tai hyödyntää ne muulla tavoin etusijajärjestyksen mukaisesti;
- 2) erilliskeräys ei johda parhaaseen mahdolliseen kokonaistulokseen, kun otetaan huomioon jätteen jätehuollon kokonaisvaikutukset ympäristöön;
- 3) erilliskeräys ei ole teknisesti toteutettavissa, kun otetaan huomioon jätteen keräyksen hyvät käytännöt;
- 4) erilliskeräyksen kustannukset olisivat kohtuuttomia ottaen huomioon mahdollisuudet parantaa erilliskeräyksen kustannustehokkuutta, erilliskerätyn jätteen ja siitä jalostetun uusioraaka-aineen myynnistä saatavat tulot sekä kustannukset, jotka syntyvät lajittelemattoman jätteen keräyksen ja käsittelyn kielteisistä ympäristö- ja terveysvaikutuksista.

Mitä tulevaisuudessa?

- Direktiivi uudistus vie aikaa – aikataulua ei ole. Sisältö muuttunee ennen hyväksymistä monin tavoin.
 - Tuottajavastuu tulossa, mutta millaisena – sitä ei kukaan tiedä.
- Kunta kerää tekstiiliä siihen asti kunnes tulee uusi lainsäädäntö (ellei tapahdu jotain muuta muutosta ennen sitä).
- Yritysten tekstiilijätekeräys järjestettävä, jos tulee paljon tekstiilijätettä.

Kiitokset!

Lisätietoja:

Sirje.sten@gov.fi

<https://ym.fi/jatteet/jatelaki>

Videot yritysten lajittelumääräyksistä:

<https://www.youtube.com/watch?v=wwQexWJp0V>

[U&list=PLP2CwiFTY-N4c3OQ5L28S-](https://www.youtube.com/watch?v=U&list=PLP2CwiFTY-N4c3OQ5L28S-KnePdJu1X6g%20mutta)

[KnePdJu1X6g%20mutta](https://www.youtube.com/watch?v=U&list=PLP2CwiFTY-N4c3OQ5L28S-KnePdJu1X6g%20mutta)

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

Aleksanterinkatu 7, Helsinki | PL 35, FI-00023 Valtioneuvosto | ym.fi

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

